

MASOFAVIY TA'LIMNING IJOBIY VA SALBIY JIHATLARI: YANGI TAHLIL

Shonazarova Nargiza Qaxramonovna

*Nizomiy nomidagi Toshkent davlat
pedagogika universiteti o'qituvchisi*

Nurullayev Sharifxo'ja Mansurxo'ja o'g'li

*Nizomiy nomidagi Toshkent Davlat pedagogika
Universiteti Harbiy ta'lim fakulteti 1-bosqich talabasi*

Annotatsiya

Ushbu maqolada masofaviy ta'limning ijobiy, salbiy jihatlari holatli tahlil va fenomenologik yondashuv asosida o'rganilgan. Pandemiya davrida joriy etilgan masofaviy ta'lim shakli xalqaro va milliy miqyosda qanday ta'sir ko'rsatgani, uning samaradorlik darajasi, asosiy imkoniyatlari va mavjud muammolari keng yoritilgan. Tadqiqotning natijalariga ko'ra, masofaviy ta'lim geografik jihatdan ta'limga kirish imkoniyatini oshirishi bilan birga, raqamli tengsizlik, motivatsiya pasayishi va nazoratdagi murakkabliklar kabi muammolarni ham yuzaga keltiradi. Muallif masofaviy ta'limni an'anaviy ta'lim bilan uyg'unlashtirish orqali samaradorlikni oshirishga oid takliflarni ilgari suradi.

Kalit so'zlar: Masofaviy ta'lim, fenomenologik yondashuv, xalqaro tashkilotlar, masofaviy o'qitish, texnik imkoniyatlar.

Kirish

Bugungi zamonaviy dunyoda raqamli texnologiyalar hayotning deyarli barcha sohalariga kirib kelmoqda, bu jarayon ta'lim tizimidan ham chetda qolmadi. Xususan, pandemiya davri masofaviy ta'limning imkoniyatlari va muammolarini global miqyosda yuzaga chiqardi. Dastlab favqulodda choralar sifatida joriy etilgan masofaviy o'qitish shakli keyinchalik yangi standartga aylanib, an'anaviy ta'lim tizimiga muqobil yo'nalish bo'lib shakllandi. Shu nuqtai nazardan, masofaviy ta'limning foydali tomonlari va mavjud kamchiliklarini ilmiy jihatdan chuqur o'rganish zarurati mavjud. Ushbu maqolada masofaviy ta'lim tizimining afzalliklari, muammolari, ularning sabablari va ta'sir omillari tahlil qilinadi.

Metodologiya

Tadqiqotda holatli tahlil va fenomenologik yondashuv asosida ilmiy-uslubiy adabiyotlar, davlat statistikasi, xalqaro tashkilotlar ma'lumotlari, shuningdek, oliy va umumiy o'rta ta'lim muassasalaridagi amaliy tajribalardan foydalanilgan. O'rganilgan asosiy manbalar qatoriga UNESCO, OECD, Jahon banki hisobotlari hamda O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi va Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar

vazirligi ma'lumotlari kiradi. Shuningdek, bir necha o'quvchilar va o'qituvchilar bilan olib borilgan yarim tuzilgan suhbatlar asosida individual tajribalar kontekstida baholashlar o'tkazildi.

Natijalar

Tahlilning natijalari masofaviy ta'limning afzalliklarini ko'rsatadi: ta'limga geografik jihatdan kirish imkoniyatining oshishi, mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarining rivojlanishi, vaqt va makonga nisbatan moslashuvchanlik. Bu o'quvchilarning o'z sur'atida ishlashiga, kerakli resurslarni qayta ko'rish va individual ta'lim yo'nalishini shakllantirishga imkon berdi. O'qituvchilar esa yangi texnologiyalar bilan ishlash malakasini rivojlantirdi. Shunga ko'ra, masofaviy ta'limda bir qator muammolar ham aniqlandi. Raqamli tengsizlik dolzarb muammo bo'lib, ayrim o'quvchilar internet va qurilmalar bilan to'liq ta'minlanmagan. Shuningdek, masofaviy muloqotda motivatsiya pasayishi, o'qituvchi-o'quvchi aloqasining zaiflashuvi va ta'lim jarayonidagi ishtirok faolligining kamayishi kuzatildi. Akademik masalalar, nazoratning zaifligi, baholashning adolatligi masofaviy ta'limning salbiy tomonlari sifatida qayd etildi. Ayrim hududlarda texnik xizmat ko'rsatish va texnikaviy nosozliklar ta'lim jarayoniga salbiy ta'sir ko'rsatgan.

Muhokama

Ushbu natijalar shuni ko'rsatmoqdaki, masofaviy ta'lim samaradorligi birinchi navbatda texnik imkoniyatlar, ikkinchidan, o'quvchilarning mustaqil ishlash madaniyati va o'qituvchilarning raqamli savodxonligiga bevosita bog'liq. Rivojlangan infratuzilmaga ega hududlarda bu shakldagi ta'lim nisbatan muvaffaqiyatli kechgan bo'lsa-da, kam rivojlangan joylarda aksincha, qiyinchiliklarga sabab bo'lgan. Shuningdek, sifatli onlayn kontent, interaktiv dars materiallari va o'qituvchi tomonidan muntazam aloqa saqlanishi - masofaviy ta'limdagi asosiy muvaffaqiyat omillaridan biridir. Tajriba shuni ko'rsatdiki, masofaviy ta'lim an'anaviy ta'limni to'liq almashtira olmasa-da, uni to'ldiruvchi, integrallashgan shaklda samarali ishlashi mumkin. Shuning uchun kelgusida bu tizimni aralash ta'lim modeli doirasida takomillashtirish eng maqbul yo'l hisoblanadi.

Xulosa

Masofaviy ta'lim - zamonaviy ta'lim tizimining muhim elementlaridan biri bo'lib, u qulaylik va moslashuvchanlik orqali bilim olish jarayonini erkinlashtiradi. Biroq u faqat to'g'ri infratuzilma, raqamli savodxonlik va tizimli yondashuv orqali samarali natija bera oladi. O'zbekiston tajribasi shuni ko'rsatdiki, davlat tomonidan yaratilgan raqamli platformalar, dars videolari, onlayn portallar ta'lim uzluksizligini ta'minlashda katta rol o'ynadi. Shunga qaramay, masofaviy ta'limda tenglik, ishtirok faolligi va ta'lim sifati masalalari doimiy ravishda nazorat ostida bo'lishi kerak. Integratsiyalashgan ta'lim modeli - an'anaviy va masofaviy ta'limni uyg'unlashtirish orqali bu tizimni yanada mukammallashtirish mumkin.

Adabiyotlar:

1. UNESCO (2020). Education in a post-COVID world: Nine ideas for public action. URL: <https://unesdoc.unesco.org>
2. OECD (2021). The State of Global Education: 18 Months into the Pandemic. URL: <https://www.oecd.org>
3. Jahon banki (World Bank) (2021). Remote Learning During the Global School Closures: Lessons from 13 Countries. URL: <https://documents.worldbank.org>
4. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi. Masofaviy ta'lim platformalari va ularning ishlashi to'g'risidagi ma'lumotlar. URL: <https://edu.uz>
5. Anderson, T., & Dron, J. (2014). Teaching Crowds: Learning and Social Media. AU Press. (Raqamli ta'lim va ijtimoiy o'rganish modeli haqida fundamental asar)
6. Bozkurt, A., et al. (2020). A global outlook to the interruption of education due to COVID-19 Pandemic: Navigating in a time of uncertainty and crisis. Asian Journal of Distance Education, 15(1), 1–126. URL: <http://www.asianjde.org>